

Collegial=Lidende

for

Danmark og Norge.

Med Kongeligt allernaadigst Privilegium.

No. 41. Den 12te October 1805.

Trykt i Kjøbenhavn hos Directeur Johan Frederik Schult.

Undertegnede ere Redactører, Forlaggere og Udgivere af
denne Tidende:

Christian Knudsen. Peter Johan Monrad.

Statsraader og Deputerede i det danske Cancellie.

Forgivninger.

I Anledning af en til det danske Cancellie indsendt For-
restilling fra Kammerherre N. Anker, angaaende at det
maatte tillades ham, med Hensyn til for Fremtiden at
forfaane Beboerne paa Den Langøe, i Sannichedals
Sogn i Aggershuus Stift i Norge, for den Besvær-
lighed, de hidtil have havt med at oversføre deres Lig til
Sannichedals Kirke, paa bemældte Øe at oprette en
Kirkegaard for disse Beboere, er det, ved Reskript til
Stiftsøvrigheden over Aggershuus Stift, af 15 Febr.
d. A., allernaadigst bevilget, at denne Kirkegaard paa
bemældte Øe Langøe maa oprettes til Begravelsessted
for

for Beboerne der, dog at fornavnte Sannichebals Kirke og dens Betjenter intet derved tabe i Sammes hidtil havte lovlige Rettigheder, og at Skolelæreren ved den paa Langsø værende Skole, til Efterretning for Stedets Præst, skal være pligtig at optegne de Døde ved Navn, Stand, Alder, Dødsmaade og Døds- og Begravelses-Dag med videre, og de Vedkommende være pligtige, at sætte et Mærke paa Gravene, hvorefter Præsten kan ledes til at kaste Jord paa dem, som maatte være begravne i hans Gravarelse.

Da Biskoppen over Trondhjems og Nordsbals Amter for Cancelliet haver andraget, at de Kirkeres Erpenser og Contributioner, som, ifølge Placaten af 3die Januar 1727, skulle erlægges til Sognepræsterne inden Juul, og detsfra siden sendes Provsten, for af ham igjen at tilstilles Biskoppen, stedse, formedeist at det i de ved Søekanten beliggende Provstier medtager ofte lang Tid, inden der gaaer Leilighed fra Præst til Provst, og siden igjen fra denne til Biskoppen, tilhændekomme Biskoppen saa sildigt, at han, for ved Aarets Udgang at aflægge Rigtighed for alt, maa gjøre Udveie til et betydeligt Forskud; saa er det, ved Rescript til bemældte Biskop, af 22 Febr. d. A., bestemt, at Kirkeeierne skulle, istedet for, efter forommældte Placat, at betale Kirkeeiernes Erpenser til Juul, herefter erlægge Samme

me til Sognepræsterne til Michelsdag i det seneste, samt at Sognepræsterne skulle være forpligtede at tilstille Provsterne dem inden den 1ste Novbr., og disse igjen ligeledes være forbundne at tilsende Biskoppen Pengene samlede for Provstiet inden November Maanedes Udgang, paa det at der kan være Tid til at foranstalte den besaaede Execution inden Aarets Udgang hos de Modvillige.

(Slutningen af Planen til en Realskoles Oprettelse i Arendal.)

§. 5. Realskolens Lærere skulle være Candidati Theologiae med bedste eller næst bedste Character, naar saadanne Candidater dertil kunne erholdes, og den ene, som tillige er Chordegn, umiddelbart beskikkes af Biskoppen i Christiansands Stift, men den anden antages af Skole-Commissionen efter Stifts Directionens nærmere Approbation og i Overenskomst med de Borgere, som nu tegne sig for Børns Indsættelse eller ved indfaldende Vacance maatte have Børn i Skolen.

§. 6. Skulde nogen af Lærerne gjøre sig Kysdig i forsætlig Skjædesløshed, og efter givne Advarsler ikke forbedre sig, da bemyndiges Skole-Commissionen til at indkalde den Feilende for sig, og give ham en Tid af 3 Maaneder, efter hvis Forløb han, i Fald ingen Forbedring har vlist sig, efter Commissionens Anmeldelse, maatte vente at blive affat fra sin Post af Stifts Overigheden.

§. 7. Denne Realskoles Ofsyn og Bestyrelse ansættes den nuværende af Stifts-Directionen indsatte Skole-Commission i Arendal, ligesom for Fremtiden Stedets Byfoged, Sognepræst og Læge altid blive faste Medlemmer i Commissionen tilligemed 3 til 4 af Byens bedste Borgere, som den øvrige Commission selv udvælger sig.

§. 8. Saa vel den ene Lærers Lønning, som andre Realskolens nødvendige Udgifter, udredes og bestrides af den indkomne Skoleløn, hvilken fastsættes for hvert Barn til 30 Rdlr. aarligt, som betales til Skole-Kassen kvartaliter, og altid hvert Kvartal forud, foruden Introductions-Penge, som anvendes til Skole-Underviisningens Nødvendigheder og Apparater, hvorover den i Skolebygningen boende Lærer holder Inventarliste, og hvorfor han bliver ansvarlig.

§. 9. Naar Forældre paa samme Tid have flere Børn i Skolen, betales for det andet Barn ikkun 20 Rdlr. og for det 3die 10 Rdlr. aarligen, og for flere end 3 Børn slet intet.

§. 10. I Realskolen maa intet Barn antages, uden i det mindste at kunne læse reent og færdigt inden i Bog, skrive Sammenfæst og regne de fire Species; i øvrigt skal ethvert Byens Barn fra 7 til 8 Aar, hvis Forældre kunne og ville udrede Skolelønnen, have Udgang til Skolen, og efter Prøvelse i ovenanførte Forkund-

Faber

faber, hvorom Beretning indføres i Skolens Protokol, optages i Skolen, hvor de da undervises i følgende Videnskaber:

A. ved den ene Skolelærer:

- 1) I Religion, Moral med Bibelhistorie og Anthropologie;
- 2) i Regning, hvortil hører tillige Geometrie og Handels-Regning;
- 3) i Ret- og Skjøn-Skrivning, forenet med Brevstils-Ovelse;

B. ved Skolens anden Lærer:

- 4) I Historie, især Fædrelandets og Geographie, hvortil og hører Handels-Geographie og de første Grunde af Fædrelandets Statistik;
- 5) i Naturlære og Naturhistorie;
- 6) i det tyske, franske og især det engelske Sprog, som nærmest fornødent for Stedets Handlende.

§. 11. Læse-Timerne fastsættes dagligen hele Aaret igjennem til sex Timer, hvis Inddeling og Anvendelse i Henseende til Elevernes Klasser og de forskjellige Videnskaber, hvori hver Klasse til sin Tid skal undervises, nærmere i Skole-Reglementet bestemmes.

§. 12. Lærerne maae ingen Friheds-Dage eller Timer tilstede, undtagen Løverdags-Eftermiddag, og i Jule- og Paaske-Helligdage til hver Høitid, otte Dage samt fjorten Dage i Hundedagene; ellers maae aldrig

Var.

Børnene udeblive af Skolen, uden at Forældrene have tilnærdt Lærerne Aarsagen.

§. 13. Hvert halve Aar, nemlig ved Paaske- og Mikselsdag, holdes, efter foregaaende Bekjendtgjørelse og under Skole-Commissionens Tilsyn, offentlig Examen, hvori Skole-Commissionen giver Eleverne Hoved-Characteer efter deres udviste Fremgang. Til saadanne Examina skulle baade Børnenes Forældre og andre have Udgang, ligesom det altid skal staae Forældrene frit for at blive ved den daglige Underviisning.

§. 14. Efter Udgang deler Skole-Commissionen den ugentlige Inspection saaledes imellem sig, at een af dem hver Dag og til ubestemt Tid besøger Skolen, og i en dertil indrettet Protokol indskriver, hvad han har fundet at anmærke.

§. 15. Det paaligger Lærerne at holde rigtige og nøiagtige Protokoller, saavel over Børnenes Tal, som deres Opførsel og Fremgang, ei alene fra den Tid de indkom i Skolen, men og ugentligt, og fra den ene Examen til den følgende, ligeledes Protokol over Skolens Inventarium af Bøger, Raart ogsaa videre.

§. 16. Ingen af Lærerne maae under noget Paaskud fordrø Duceur, Gaver eller Foræringer af vedkommende Forældre for noget Barn, endnu mindre gjøre partisk Forskjel imellem Børnene efter Forældrenes Stand, Vilkaar og Generositet, men være nokkede med de dem til-

tilstaaede Lønninger og Agreements; ei heller maae Lærerne for egen Regning og privat Betaling ahtage noget Børn i Skolen, hvorimod det dog ikke skal være Lærerne formeent i de Timer, i hvilke de ikke give Undervisning i Skolen, endskjondt der ellers kan være Skole for een af Klasserne, at informere Børn, der ikke høre til Klassen, privat, i hvad de ikke kunne lære i Skolen.

§. 17. Endskjondt denne Realskole nærmest og egentligt er indrettet for Arendals Borgeres Børn, hvilke og fortrinligvis skulle have Udgang til Samme, saa skal det dog ikke være udenbyes Folk, naar disse ville give den samme fastsatte Skoleløn, formeent, at sætte deres Børn i Skolen, saalænge Antallet af samtlige Byens Skolebørn ikke vorder saa stort, at Lærestalten ei kan modtage flere.

§. 18. De nærmere specielle Planer med dertil hørende Skole-Reglement og Regulativ, passende for Skolens hensigtsmæssige Indretning, har Skole-Commissjonen, efter Overeenskomst med begge Skolens Lærere, at fastsatte, og, naar de da af Stifts Directionen ere approberede, at bringe i kraftigste Udøvelse til ufravigelig Rettesnoer for denne Realskole.

Blandede Efterretninger.

Med Gavebrev af 12 Marts s. A. har Dortha Margrethe Groth, sig, Lunds Enke, af Bøstherhæsingene i Svend-

i Svendborg Amt, givet 100 Rdlr. til Vesterhæsinge og Sandholt Lyndelse Sognes Fattigdistrikt. Hvilket Gavebrev under 20 Julii næstefter er allernaadigst gratis confirmeret.

Cancelliet har under 9 Februar d. A. tilskrevet daværende Amtmand over Frederiksborg Amt, at det bifalder Amtmandens Forslag, at vedkommende Auctionarii paalægges at indfordre den $\frac{1}{2}$ Procent, som af Løssore, Auctioners Belsøb, efter Reglementet af 5 Juli 1803, skal erlægges til Amtes Fattigkassen, og derefter aflevere Samme til vedkommende Amtstue.

I Anledning af en til Cancelliet indkommen Forsøgning om, at det maatte bestemmes, at Restancer til Fattigvæsenet udenfor Kjøbenhavn, som fyldes af Beboere her i Staden, maae, efter Requisition til den kongelige Lands-Overret samt Hof- og Stads-Ret i Kjøbenhavn, inddrives af Undersogden paa samme Maade, som de Udgifter inddrives, Stadens Indvaanere ere pligtige at svare, har Cancelliet under 16 Febr. d. A. tilskrevet den kongelige Landsoverret samt Hof- og Stads-Ret i Kjøbenhavn, at, da Hs. Majestæt, ved Rescript af 15 April 1803, har bestemt, at Stadens Indvaanere skulle lide Udpaantning for de Afgifter, hvormed de slaage tilbage for Jorder under Amtets Jurisdiction, og

Fatt.

Fattigvæsens Reglementet fastsætter i den 46 §., at Fattig-Contingenterne, som ikke erlægges i rette Tid, skulle inddrives, saa holder Cancelliet for, at Undersogden i disse 2de Anordninger har fuldkommen Hjemmel, hvor-
 efter han kan inddrive paa den Maade, som Reskriptet af 1803 befaler, de Fattig-Afgifter, som ikke i rette Tid erlægges, naar Inddrivelsen af Stiftet forlanges ved Requisition til den kongelige Landsoverret samt Hof- og Stads-Ret i Kjøbenhavn og, en af Amtmanden approberet Liste fremsendes.

Ist Quarantaine-Indretningen i Christianssand ere følgende Skibe indkomne:

1) Den 23de s. M., Maria Margaretha, af Drobak, ført af Skipper Henry Parr, kommet fra Torrevechia med en Ladning Salt. Det har havt 3de engelske Krydsere ombord ved Gibraltar;

1) Den 27de s. M., Circulation, af Stockholm, ført af Skipper Axel Liung, kommet fra Torrevechia med en Ladning Salt. Det har havt 2de Fiskere ombord ved Lizard og været visiteret af en Rutter ved Dover.

Begge disse Skibe ere underkastede 14 Dages Observations-Quarantaine.

Følgende i denne Tidende forhen ommældte Skibe ere løste af Quarantainen.

1) Anne Margrethe, Skipper Christian Nielsen
 Biorin,

Blørn, og 2) Providentia, Skipper Tonnes Andersen Dahl.

Da de Indtægter, som ved Reglementet af 5 Juli 1803 ere bestemte for Fattigvæsenet i Danmarks Kjøbstæder, ifølge de fra Stiftamtmanden over Aggershuus Stift og Fattigvæsens Commissionen i Christiania indhentedes Erklæringer, ansees utilstrækkelige til de Fattiges Forsørgelse i Aggershuus Stifts Kjøbstæder; saa har det behaget H. Majestæt, ved Resolution af 1 Marts d. A., dog for det første kun paa 3. Aar, at tilstaae samtlige Kjøbstæder i Aggershuus Stift, Kongsberg undtagen, følgende Indtægter:

1) en Afgift af $\frac{1}{4}$ Procent af alle faste Eiendomme, som høre under disse Kjøbstæders Jurisdiction, samt af Skibe, som i Kjøb og Salg overdrages, hvad enten det skeer ved offentlig Auction eller underhaanden, af hvilken Afgift Kjøber og Salger hver skulle erlægge den halve Deel; med Hensyn til denne Afgift har H. Majestæt derhos bestemt, at intet Skjøde til Tinglæsning maa antages, forinden det med Nivittering fra vedkommende Fattigvæsens Kassierer er godtgjort, at Afgiften er betalt, samt at, om Vedkommende ikke fremkomme med deres Skjoder til Tinglæsning, Fattigvæsenet dog ligesuldt skal være berettiget til at fordre Afgiften, og hine pligtige til at udrede den, og at anvise Skjødet, 14 Dage efterat Handelen er gjort, for saavidt Skibe

angaaer, men inden 4 Maanedet af faste Eiendomme, i Fald Etjødet ikke inden den Tid er leveret til Tinglæsning;

2) en Afgift af $\frac{1}{4}$ Procent af alle Slags Vare og Løsøre, som sælges ved Auction, for hvilken Afgift enhver Inkassator skal aflægge Nødtighed til Auctions Directeuren, som har at aflevere Beløbet til Fattigvæsenets Kassierer;

3) en Afgift af 10 Procent af fremmede Kunstneres Fortjeneste, naar disse, efter dertil erholdt Tilladelse, offentligt lade sig see eller høre, eller fremvise Sjældenheder, Kunststykker og deslige; tillige har Hs. Majestæt fastsat, at der, i Tilfælde at Control fra Fattigvæsenets Side ikke maatte kunne besørges, skal af saadanne Kunstnere svares en vis Summa, som af Øvrigheden bestemmes;

4) en Afgift af 2 Sk. af hvert Spil stemplet Kort, som forbruges i fornavnte Kjøbstæder; denne Afgift oppebæres af Kortforhandleren, som derfor ved Karetts Udgang aflægger Regnskab til Fattig-Commissionen; og

5) en Afgift af $\frac{1}{2}$ Sk. af hver Pot Biin og 1 Sk. af hver Pot Brændeviin uden Forskjel af Slags eller Styrke, hvilken Afgift af Biinhandlere, Bertshuusholdere, Høkere og alle andre med Driftkevare Handlende, som Næringsstat, kvartaliter skal erlægges af hvad

de af flige Vare, efterat disse til Staden ere indførte, efter eget Opgivende igjen forhandle; saa har Hs. Majestæt ogsaa befaleet, at denne Afgift, for saavidt Brandevin angaaer, ligeledes skal svares af dem, som til at brænde Samme i Kjøbstæderne ere berettigede.

Ved afgangne Kjøbmand L. H. Nicolaysens mundtligen tilkjendegivne og ved Udskrift af Skiftebehandlings-Protocollen i hans Dedsboe oplyste sidste Willie, som af Hs. Majestæt, under 15 Marts d. A., allernaadigst uden Betaling er stadfæstet, er til Nyekirkens, Korskirkens og Dømtkirkens Sogne i Bergen staaet 1500 Rdlr., og ligeledes 1000 Rdlr. til Skolevæsenets Forbedring i Biegosens Gjerding i Nordlands Amt.

F u n d a t s

Fundats for Lahns Stiftelse for hjælpeløse Børn.

§. 1. Denne Stiftelses Bestyrelse er overdraget Stiftamtmanden og Biskoppen, som Directeurer, og de 3de Sognepræster, Magistraten samt 3de af Odense Byes dueelige og vederhæftige Borgere eller Indvaanere, som foreslaaes af Inspectionen, og vælges af Directionen, og ere tillige Inspecteurer ved den Afstødes Legat for gamle Mænd og Enker.

§. 2. Børnenes Antagelse og Antal udi denne Stiftelse, der er indskrænket for Odense Bys alene, er
over.

overdraget til Inspecteurerne, som det er paalagt, efter Pligt og Samvittighed, saaledes at handle, at der ei nogen uden virkelig værdige, trængende og nødlidende antages til at nyde godt af Stiftelsen, hvormed Directeurerne skulle have den nøiagtigste Indseende og Opsyn, og til den Ende lade sig forelægge ved hvert Aars Udgang af Inspectionen en udførlig Fortegnelse over Børnene med Forklaring om enhver's Trang og Forsatning.

3. §. De Børn, som antages udi denne Stiftelse, nyde, efter Omstændighederne, saavidt muligt, Underholdning og Klæder eller eet af Delene, men alle Børnene, som faae Udgang i Stiftelsen, skulle have fri Underviisning; men, skulde det indtræffe, at Forældre, efter deres Børns Antagelse, skulde blive saa formuende ved Indkomsters eller Nærings Tiltagelse eller tilfalden Arv, at Barnet ikke behøver Underholdning eller Klæder, da bør Stiftelsen derfor fritages, og Samme gives til et andet trængende Barn. Paa samme Maade skal der og forholdes, om et Barn skulde tilfalde en saa stor Arv, at Sammes Renter kunne være tilstrækkelige til dets Underholdning og Klæder. For øvrigt maa det antages til Regel, at levende Forældre nyde ikkun eet Barn af Gangen i Stiftelsen, saalænge andre værdige og trængende ere, med mindre der skulde være særdeles talende Omstændigheder og Beveeggrunde; men derimod haver ethvert trængende og nødlidende Barn, som er fader og mo-

der.

derløst, Afgang til Stiftelsen og dens Hjælp, forsaar vidt Stiftelsen kan imodtage dem.

§. 4. Drengebørnene skal gives en grundig og fattelig Undervisning udi deres Christendom og andre Videnskaber; Pigeborne skal ligeledes gives grundig Undervisning i Christendommen samt Regning og Skrivning, og desuden Undervisning udi alle Slags Syning, saaog i at strikke eller binde, samt at spinde Ulden og Linned med videre, som kunde udfordres til Duellighed for Tjeneste og Huus-Standen efter Tidernes Omstændigheder og Inspecteurernes Bestemmelse. Undervisnings-Gjenstandene og Methoden skulle i øvrigt rette sig efter den Undervisnings-Plan, som herefter bliver forfattet og af Stiftets Hvirighed approberet.

§. 5. Inspectionen skal bære Omsorg for at udsætte ikke alene de faderløse og moderløse Børn, men endog de andre Børn, som nyde Kost eller Underholdning hos stikkelige Folk, der ei ere fattige eller selv trænge til Hjælp, naar den finder disse sidste Børns Forældres Tilstand saaledes at de ikke kunne eller bør betroe Børnet hos sig, da Stiftserens Pleie er, at Kostpenge skulle komme Børnene tilgode, og at disse skulle gives en god moralsk Opdragelse, der ei kan opnaaes hos fattige Forældre, der føre et umoralsk Liv og Levnet. Ikke alene Pleie-Forældre, men endog Forældre, som beholde Børnene hos sig, skal det paalægges, at have Tilsyn med Børnene i Henseende til Reenlighed og hvad,

som maatte udfordres til en anstændig og skikkelig Opførsel i og uden for Huset, hvorhos Børnene skulle indskræmpes og tilholdes at vise imod Foster-Fædrene samme Lydighed og Agtelse, som de skyldte Forældre; i Tilfælde af Fornærmelse fra een af Siderne bliver samme at anmælde for Lærerne, som igjen strax angive det for Inspectionen, som afgjør Sagen efter foregaaende Undersøgelse.

§. 6. Inspectionen bemyndiges til at handle og slutte Accordt paa billigste Maade om Børnenes Kost, Logis og Tilsyn med at holde dem rene og hele i Klæder; ligeledes skal Inspectionen besørge de fornødne Klæder af Ulden og Linned, Hoved- og Fodtøj, som skal bestaae,
for Drengébørnene,

af mørk indsprængt Klæde til Trøje og Buxer med støbte gule Knapper udi Trøjen, hvorpaa anbringes Bogstavet L., Uldstrømper og Støvler, en sort rund Hat, Blaaargarns Skjorter og Hergarns Halsklæder, og
for Pigebørnene,

af Hvergarn til Skjort og Trøje, Ulden-Klokke, blaa-tærnede Forklæder, Hue paa Hovedet med Linned, som Skik og Brug er eller bliver i Tiden, Rattuns eller Jernlærreds Halsklæder, Blaaargarns Særte, blaae Uldstrømper og Pampusser til Føderne, samt et lidet guult Messingspænde eller Brykstnaal til at hæfte Forklædet med, hvorudi anbringes Bogstavet L. Alt til begge Køn anskaffes med muligst Sparksomlighed og ei mere

end det, som efterhaanden er nødvendigt; men, da bemælte Læder-Fodtøi vilde være kostbar at anskaffe og holde Børnene vedlige med, da det snart opløses og forværres især ved Vintertide, saa skal Børnene, især de Store, gives Træskoer til daglig Dag, paa det samme ei skulle blive dem ubevandt, at gaae med, naar de bleve større; og Nødvendighed maatte udfordre, at de deraf skulle betjene sig; men, paa det at der ei skal indsnige sig nogen Misbrug med det Løi, som Børnene gives, da skal Træskoene forsynes med et Mærke eller Stempel, hvoraf samme kunne kjendes, Lintoiet paasyes med Snorehulsting Bogstaverne L. S. foruden Børnets Navn, ligesom og enhver Hat forsynes med samme Bogstaver og Drengens Navn, samt Skoe og Pampusser med et Mærke, paa det at intet heraf skal kunne forbyttes.

(Fortsættelsen følger.)

Befordringer og Afgang.

Under RenteKammeret: Den 27 Septbr. er Capitain v. Hagensen, af det holsteenske Infanterie-Regiment, udnævnt til Landmaaler.

Under Finants-Collegiet: Den 27 Septbr. er Directeuren ved de kongelige Kobber- og Messing-Værker i Hoherdam, J. E. Zanken, efter Ansøgning, i Raade og med Pension entlediget; til Directeur for Værkerne er i hans Sted udnævnt Bogholderen sammesteds, N. F. Wiggers, i hvis Sted Cand. Juris C. Branth er ansat til Bogholder og Controllør.